

GÜÇ-GÜÇSÜZLÜK

Gamze YAVAŞ¹

“

Konu Başlıkları

1. Güç-Güçsüzlük Kavramı
2. Tarihsel Süreçte Güç-Güçsüzlük Kavramının Gelişimi
3. Farklı Disiplinlerde Güç ve Güçsüzlük
4. Gelişim Dönemlerine Göre Güç ve Güçsüzlük
5. Hemşirelikte Güç, Güç Kaynakları ve Kuramcılara Göre Güç
6. Hemşireler Kendilerini Güçlü Hissediyor mu?
7. Güçlendirme ve Güçlendirme Çeşitleri
8. Hasta Güçlendirme
9. Hasta Güçlendirme Çalışmalarında Kullanılan Ölçüm Araçlarına Örnekler
10. Hastayı Güçlendiren Hemşire Davranışına Örnekler
11. Hemşire Güçlendirme
12. Hemşire Güçlendirmenin Bireysel, Profesyonel, Kurumsal ve Hasta Bakım Sonuçlarına Etkisi
13. Hemşire Güçlendirme Çalışmalarında Kullanılan Ölçüm Araçlarına Örnekler
14. Hemşirelerde Güç Kaynaklarının Geliştirilmesinde Bireysel ve Yönetici Hemşirelerin Sorumlulukları
15. Hemşire Güçlendirmede Fırsatlar
16. Güç-Güçsüzlük ile İlgili Hemşirelik Tanıları ve Girişimleri
17. Örnek Vaka
18. Güç-Güçsüzlük İle İlgili Atasözleri ve Deyimler
19. Kaynaklar

”

“

Öğrenim Hedefleri

- ✓ Güç kavramını tanımlayabilme
- ✓ Hemşirelikte güç kavramının önemini ifade edebilme
- ✓ Hemşirelik kuramlarında tanımlanan güç kavramını açıklayabilme
- ✓ Hemşire güçlendirmenin mesleki, kurumsal ve hasta bakım sonuçlarına etkisini tartışabilme
- ✓ Hemşire güçlendirme için mevcut fırsatları söyleyebilme

”

Temel Kavramlar

Güç, güçsüzlük

“

“Güç ve güveni hep dışımda aradım; ama bunlar insanın içinden gelir. Ve her zaman oradadırlar”

Freud

”

¹ Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, gteskereci@akdeniz.edu.tr

KAYNAKLAR

- Basaran S, Duygulu S. Turkish nurses' assessments of their power and the factors that affect it. *J Nurs Manag.* 2015;23(8):1039-1049.
- Katriina P, Sari V, Anja R, et al. Nursing power as viewed by nursing professionals. *Scand J Caring Sci.* 2013;27(3):580-588.
- Oudshoorn A. Power and empowerment: Critical concepts in the nurse-client relationship, *Contemporary Nurse.* 2005;20(1):57-66.
- Fawcett J, Zhang Y. Thoughts about power. *Nurs Sci Q.* 2021;34(1):93-95.
- Manojlovich M. Power and empowerment in nursing: looking backward to inform the future. *The Online Journal of Issues in Nursing.* 2007;12(1).
- Huston CJ. Professional issues in nursing: Challenges and opportunities. Third ed. Lippincott Williams & Wilkins. 2014.
- Türk Dil Kurumu. <http://www.tdk.gov.tr>, Erişim tarihi: 14.09.2022
- Leong FT. *Encyclopedia of Counseling*, SAGE Publications. Los Angeles: SAGE Publications; 2008.
- Kubsch S, Wichowski HC. Restoring power through nursing intervention. *Nurs Diagn.* 1997;8(1):7-15
- Erdemir F, Güleğün T. *Hemşirelik Tanıları El Kitabı (çeviri)*. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul. 2022.
- Ackley BJ, Ladwig GB, Makic MBF. *Nursing Diagnosis Handbook: An Evidence-Based Guide to Planning Care (11th edition)*, St. Louis, Missouri : Elsevier Mosby; 2017.
- Alkan A, Erdem R. (2019). *Güç: formal ve informal yönden güce kavramsal bir bakış. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi.* 10(24):405-433.
- Çalışkur A. Örgütlerde güç olgusu ve gücün kullanımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2016;7(1):29-48.
- Şener E, Çetinkaya FF. Güç bağımlılığı: bir kavram analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2016;18(2):125-137.
- Öngel V, Tatlı HS. *Sosyal Bilimler Perspektifinden Güç*. Gazikitevi, Ankara; 2010.
- Weber M. Power, Domination, and Legitimacy. In Olsen ME, Marger MN (eds) *Power in Modern Societies*. 1st Edition. New York: Routledge, 1993.
- Kızanlıklık MM, Koç H, Kılıçlar A. Örgütsel güç ve gücün kaynakları üzerine kavramsal bir inceleme. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2016;8(4):488-504.
- Avcı NŞ. Genç yetişkinlerde ebeveyn bağlanma stillerinin ilişkisel ihtiyaçları yordaması üzerine bir inceleme. (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul. 2021.
- Danış MZ, Kara HZ. Üniversite öğrencilerinin yaşlı bireylere ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2017;(2):221-233.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2013). Türkiye'de yaşlıların durumu ve yaşlanma ulusal eylem planı uygulama programı. <https://tatd.org.tr/geriatri/wp-content/uploads/sites/14/2021/11/tu%cc%88rki%cc%87ye-de-yas%cc%a7hilarin-durumu-ve-yas%cc%a7lanma-ulusal-eylem-planı-uygulama-programı-2013.pdf>, Erişim tarihi: 5.10.2022
- Sinan Ö, Bilgili N. Yaşlılıkla ilgili yaygın inanç, tutumlar ve sağlık hizmetlerine yansımaları. *HEAD.* 2019;16(3):246-251.
- Artan, T. Türkiye'de yaşlı istismarına genel bir bakış. *Maltepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2013;1(2):38-61.
- Özdemir Ö, Bilgili N. Sağlık hizmetlerinde yaşlı ayrımcılığı. *Gülhane Tıp Dergisi*, 2014;56:128-131.
- The Power of the College of Nursing. *Hospital (Lond 1886)*. 1918 Sep 14;64(1684):520.
- Korkmaz G, Abaan S. Servis sorumlu hemşireleri yöneticilerindeki algıladıkları güç tipleri ve tercihleri. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2005;12(2):26-42.
- Sepasi RR, Abbaszadeh A, Borhani F. Nurses' perceptions of the concept of power in nursing: a qualitative research. *J Clin Diagn Res.* 2016;10(12):LC10-LC15.
- Sepasi RR, Borhani F, Abbaszadeh A. Nurses' perception of the strategies to gaining professional power: A qualitative study. *Electronic physician.* 2017; 9(7): 4853-4861.
- Sieloff CL. Leadership behaviours that foster nursing group power. *J Nurs Manag.* 2004;12(4):246-251.
- Bradbury-Jones C, Sambrook S, Irvine F. The meaning of empowerment for nursing students: a critical incident study. *Journal of Advanced Nursing.* 2007;59(4):342-351.
- Başaran S, Duygulu S. Hemşirelikte güç kavramının analizi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2015;1(3):62-73.
- Karadag E. (ed) *Leadership and Organizational Outcomes: Meta-Analysis of Empirical Studies*. Switzerland: Springer. 2015.
- Patricia Kelly Vana P, Tazbir J. *Kelly Vana's Nursing Leadership and Management*. Fourth Edition. Wiley-Blackwell, 2021.
- Fawcett J. *Contemporary Nursing Knowledge Analysis and Evaluation of Nursing Models and Theories*, Second Edition, FA. Davis Compañia, Philadelphia, 2005.
- Watson J. *Nursing The Philosophy and Science of Caring*. Revised ed. University Press of Colorado;2008.
- Benner P. *From novice to expert: Excellence and power in clinical nursing practice (commemorative edition)*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall Health. 2001.
- Foster RR. Strategies for encouraging staff. *Nurs Manage.* 2022;53(1):48.
- International Council of Nurses (2021)*. https://www.icn.ch/system/files/documents/2021-05/ICN%20Toolkit_2021_ENG_Final.pdf, Erişim tarihi: 14.10.2022
- Adib Hagbaghery M, Salsali M, Ahmadi F. A qualitative study of Iranian nurses' understanding and experiences of professional power. *Hum Resour Health.* 2004;2(1):9.

39. Kuokkanen L, Leino-Kilpi H. The qualities of an empowered nurse and the factors involved. *J Nurs Manag*. 2001;9(5):273-280.
40. Spence Laschinger HK, Gilbert S, Smith LM, et al. Towards a comprehensive theory of nurse/patient empowerment: applying Kanter's empowerment theory to patient care. *J Nurs Manag*. 2010; 18(1): 4-13.
41. Karaöz S. Hemşirelerin politik gücü. *C.Ü Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*. 2004; 8(1): 30-36.
42. Ulupınar S. Hemşirelikte güçlendirme. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*. 2011;15(2):77-84.
43. D'Antonio P, Connolly C, Wall BM, et al. Histories of nursing: The power and the possibilities. *Nursing Outlook*. 2010; 58(4): 207-213.
44. Trus M, Suominen T, Doran D, et al. Nurses' perceived work-related empowerment in Lithuanian context. *Scand J Caring Sci*, 2011;25(3):599-607.
45. Farsi Z, Dehghan-Nayeri N, Negarandeh R, et al. Nursing profession in Iran: an overview of opportunities and challenges. *Jpn J Nurs Sci*. 2010;7(1):9-18.
46. Raatikainen R. Power or the lack of it in nursing care. *J Adv Nurs*. 1994;19(3):424-432.
47. Kuokkanen L, Leino-Kilpi H. Power and empowerment in nursing: three theoretical approaches. *J Adv Nurs*. 2000;31(1):235-241.
48. Atlı A, Tel H. Hemşirelikte güç ve güçlendirme. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2013;29(3):70-78.
49. Murt MF. A concept analysis of power. *Nurs Forum*. 2020;55(4):737-743.
50. Arvidsson S, Bergman S, Arvidsson B, et al. Psychometric properties of the Swedish Rheumatic Disease Empowerment Scale, SWE-RES-23. *Musculoskeletal Care*. 2012;10(2):101-109.
51. Chen Y, Li I. Effectiveness of interventions using empowerment concept for patients with chronic disease: A systematic review. *JBI Library of Systematic Reviews*. 2009;7:1177-1232.
52. Cicolini G, Comparcini D, Simonetti V. Workplace empowerment and nurses' job satisfaction: a systematic literature review. *J Nurs Manag*. 2014;22(7):855-871.
53. Sürgevil O, Tolay E, Topoyon M. Yapısal güçlendirme ve psikolojik güçlendirme ölçeklerinin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri. *Journal of Yaşar University*, 2013;8(31):5371-5391.
54. Batuk Turan S. Yapısal güçlendirme: bir ölçek geliştirme çalışması. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*. 2018;13(49):101-111.
55. Orgambdez-Ramos A, Borrego-Alés Y. Empowering employees: structural empowerment as antecedent of job satisfaction in university settings. *Psychological Thought*, 2014,7(1):28-36.
56. Yeşilbaş H. Hemşirelerde güçlendirmenin örgütsel çıktılarına etkisinin meta-analiz yöntemiyle incelenmesi (Doktora tezi). Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya. 2022.
57. Küçükşarı T. Hemşirelikte personel güçlendirmenin iş performansı ve bakım davranışları ile ilişkisi (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul. 2020.
58. Balçık E. Hemşirelerin yapısal güçlendirme algısı ve işe bağlı gerginlik düzeyleri (Yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 2013.
59. Zhang X, Ye H, Li Y. Correlates of structural empowerment, psychological empowerment and emotional exhaustion among registered nurses: A meta-analysis. *Appl Nurs Res*. 2018; 42: 9-16.
60. Er F, Altuntaş S. Hemşirelikte personel güçlendirme. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*. 2014;3(1):155-160.
61. Yukthamarani Permarupan P, Mamun AA, Samy NK, Saufi RA, Hayat N. Effect of psychological empowerment on nurses burnout. *The Open Nursing Journal*, 2019;13(1):201-210
62. Partlak Günüşen N, Şengün İnan F, Erikmen E, Mercan Ürek S. Psikolojik güçlendirme programının yönetici hemşirelerin sıkıntı ve mesleki yaşam kalitesi üzerindeki etkisi. *J Educ Res Nurs*. 2021;18(2):156-160.
63. Özbaş AA, Tel H. The effect of a psychological empowerment program based on psychodrama on empowerment perception and burnout levels in oncology nurses: Psychological empowerment in oncology nurses. *Palliat Support Care*. 2016;14(4):393-401.
64. Cohen MB. Perceptions of power in client/worker relationships. *Families in Society*. 1998;79: 433-442.
65. Henderson S. Power imbalance between nurses and patients: a potential inhibitor of partnership in care. *J Clin Nurs*. 2003;12(4):501-508.
66. Hewison A. Nurses' power in interactions with patients. *J Adv Nurs*. 1995;21:75-82.
67. Molina-Mula J, Gallo-Estrada J. Impact of nurse-patient relationship on quality of care and patient autonomy in decision-making. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(3):835.
68. Pyne R. Empowerment through use of the Code of Professional Conduct. *British Journal of Nursing*. 1994;3(12):631-634.
69. Jerofke-Owen T, Bull M. Nurses' experiences empowering hospitalized patients. *West J Nurs Res*, 2018;40(7):961-975.
70. Koren PE, DeChillo N, Friesen BJ. Measuring empowerment in families whose children have emotional disabilities: A brief questionnaire. *Rehabilitation Psychology*. 1992;37(4):305-321.
71. Karakul A, Akgül EA, Doğan P, et al. Aile Güçlendirme Ölçeğinin Türk dilinde psikometrik özellikleri. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2018;3(3).
72. Schuler SR, Hashemi SM, Riley AP. The influence of changing roles and status in Bangladesh's fertility transition: evidence from a study of credit programs and contraceptive use. *World Dev*. 1997;25:563-575.
73. Baydur H, Uçan G. Kadınların güçlendirilmesi ölçeği'nin türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması: Manisa örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 2017;27(2):7-28.
74. Anderson RM, Fitzgerald JM, Funnell MM, et al. The Diabetes Empowerment Scale, a measure of psychosocial self-efficacy. *Diabetes Care*, 2000;23(6):739-743.
75. Özcan H. *Diyabet Güçlendirme Ölçeği'nin Türk toplumu*

- için geçerlik güvenilirliğinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Isparta. 2012.
76. Anderson RM, Fitzgerald JT, Gruppen LD, et al. The Diabetes Empowerment Scale-Short Form (DES-SF). *Diabetes Care*. 2003;26(5):1641-1642.
 77. Jahanpeyma P, Karaman E, Yildirim Y, et al. Adaptation of diabetic empowerment scale-short form to older individuals and to Turkish language: validity and reliability study. *Eurasian J. Med.* 2020;52(2):120-125.
 78. Kameda Y, Shimada K. Development of an Empowerment Scale for Pregnant Women. *Journal of the Tsuruma Health Science Society Kanazawa University*, 2008;32(1):39-48.
 79. Özsoy S. *Yenidoğan yoğun bakımda ebeveynlerin güçlendirilmesi: Empathic-n Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara. 2019.*
 80. Small N, Bower P, Chew-Graham CA, Whalley D, et al. Patient empowerment in long-term conditions: development and preliminary testing of a new measure. *BMC Health Serv Res*. 2013; 8;13:263.
 81. Kaya N, Işık O. Hasta güçlendirme ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği. *İşletme Bilimi Dergisi*. 2018;6(1):21-42.
 82. Serrani Azcurra DJ. Elders Health Empowerment Scale: Spanish adaptation and psychometric analysis. *Columb Med*. 2014;45(4):179-185.
 83. Yılmaz-Karabulutlu E, Bahçecioglu-Turan G, Gündüz-Oruç F. Elders Health Empowerment Scale: Turkish translation and psychometric testing. *Perspectives in Psychiatric Care*, 2020;1-8.
 84. Borghei NS, Taghipour A, Latifnejad Roudsari R, et al. Development and validation of a new tool to measure Iranian pregnant women's empowerment. *Eastern Mediterranean Health Journal*. 2015;21(12):897-898.
 85. Klima CS, Vonderheid SC, Norr KF, et al. Development of the Pregnancy-related Empowerment Scale. *Nurs Health Sci*. 2015;3(5):120-127.
 86. Dorukoğlu S. Gebe güçlendirme ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması (Yüksek lisans tezi), Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir. 2021.
 87. Karaman E, Fadiloğlu Ç, Şahin YG, et al. Kalp yetersizliği güçlendirme ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*. 2017;9(1):30-40.
 88. Cerezo PG, Juvé-Udina ME, Delgado-Hito P. Concepts and measures of patient empowerment: a comprehensive review. *Rev Esc Enferm USP*. 2016;50(4):667-674.
 89. T.C. Sağlık Bakanlığı, 2016. Hasta Güçlendirme Programı. <https://www.saglikliturkiye.org/projeler/has-ta-guclendirme-programi/>, Erişim: 21.03.2022
 90. Adib Hajbaghery M, Salsali M. A model for empowerment of nursing in Iran. *BMC Health Serv Res*. 2005;5(1):24.
 91. Al-Dweik G, Al-Daken LI, Abu-Snieneh H, et al. 'Work-related empowerment among nurses: literature review', *Int. J. Productivity and Quality Management*, 2016; 19(2): 168-186.
 92. Radhakrishnan G, Anuchithra S. Nursing empowerment for quality improvement. *International Journal of Advances in Nursing Management*. 2016;4(3):317-320.
 93. Yeşilbaş H, Kantek F. Türkiye'de hemşire güçlendirme araştırmaları: bibliyometrik ve içerik analizi. *Aydın Sağlık Dergisi*. 2021;7(2):105-121.
 94. Spreitzer GM. Psychological empowerment in the workplace: dimensions, measurement, and validation. *Acad Manage J*. 1995;38(5):1442-1465.
 95. Hancer M. *Dimensions of the Turkish version of the Psychological Empowerment Scale. Psychological Reports*. 2005;97(2):645-650.
 96. Üner S, Turan S. The construct validity and reliability of the Turkish version of Spreitzer's psychological empowerment scale. *BMC Public Health*. 2010;10:117-125.
 97. Roller WK, Annual P. *Measuring Perceived Empowerment in Individual Organizational Members*. USA: A Bell Howell Information Company. 1999.
 98. Öztürk H. Yoğun bakımlarda çalışan hemşirelerin güçlendirme algısı ve ortamı güçlendirme açısından değerlendirmeleri (Yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2010.
 99. Spence Laschinger HK, Finegan J, Shamian J, et al. Impact of structural and psychological empowerment on job strain in nursing work settings. *J Nurs Adm*. 2001;31(5):260-272.
 100. Mortaş K. Örgütsel güven ve işyeri güçlendirmesinin hemşirelerin örgütsel bağlılığına etkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir. 2005.
 101. Karadaş A, Yıldırım A. Yönetici hemşirelerde algılanan güç kaynağı: bir ölçek geliştirme çalışması. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*. 2019;1(6):1-10.
 102. Kurtluk E. Hemşirelikte yapısal ve psikolojik güçlendirme uygulamalarının karşılaştırmalı değerlendirilmesi. *SBÜ Hemşirelik Dergisi*. 2009;1(2):116-121.
 103. Hemşirelik Kanunu, 2007. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070502-3.htm>, Erişim Tarihi: 10.09.2022
 104. Hemşirelik Yönetmeliği, 2011. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=13830&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> Erişim Tarihi 10.09.2022
 105. Yılmaz Kuşaklı B, Çetin G, Yerköy Ateş A. Hemşirelikte mesleki örgütlenme. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*. 2019;2(2):131-138.
 106. Altuntaş S, Yetginler Ş. Perspectives of the nurses to professional associations. *Journal of Health and Nursing Management*, 2020;7(1):40-51.
 107. Başol E. Hasta ile sağlık çalışanları (doktor ve hemşire) arasındaki iletişim sorunları ve çözüm önerileri. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 2018;4(1):76-93.
 108. Dinç L. Bakım kavramı ve ahlaki boyutu. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2010; 17(2): 74-82.
 109. Türk Hemşireler Derneği, 2009. Hemşireler için Etik, İlke ve Sorumluluklar. <https://www.thder.org.tr/uploa>

ds/files/hemsire-brosur.pdf, Erişim tarihi: 21.09.2022

110. Eraydın Ő, Uçar KN. Palyatif bakımda fonksiyonel sağlık örüntülerine göre hemşirelik bakımı: olgu sunumu. Turkish Journal of Science and Health. 2020;1(2):94-107.
111. Gulanick M, Myers JL. Nursing Care Plans: Diagnoses, Interventions, and Outcomes. 7th Edition, Elsevier Health Sciences, United States of America. 2011.
112. z F. Sağlı Alanında Temel Kavramlar. İmaj İ ve DıŐ Ticaret AŐ, Ankara. 2004
113. Terzi K, Akyar I. Yaşam Sonu Bakım. Ed. Őenol elik S. Karadađ A. Hemşirelik Bakım Planları: Tanılar, GiriŐimler ve Sonuçlar. Akademi Basın ve Yayıncılık, İstanbul. 2019.